

Sygn. akt III AUa 1225/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.) SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2017 r. w Lublinie

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji A. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 25 sierpnia 2016 r. sygn. akt VIII U 77/16

oddala apelację.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Elżbieta Czaja Małgorzata Pasek

III AUa 1225/16

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 24 listopada 2015 roku odmówił A. P. prawa do emerytury, ponieważ wnioskodawca nie spełnił warunków do uzyskania emerytury wskazanych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz.748, tekst jednolity ze zm.), gdyż na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat. Jako wykonywania pracy tego rodzaju nie uwzględniono okresu zatrudnienia od 12 grudnia 1978 roku do dnia 31 stycznia 1996 roku w P.W. (...) (następcy prawnego Okręgowego Zakładu (...) w B.) ponieważ wskazane w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 14 października 2003 r. stanowisko mechanik napraw pojazdów samochodowych, nie zostało wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku –prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniósł A. P. domagając się jej zmiany i ustalenia prawa do emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w L. od 12 grudnia 1978 roku do 31 stycznia 1996 roku na podstawie zeznań świadków. Podniósł, iż w okresie tym stale i pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2016 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił i zważył, że A. P., urodzony (...), w dniu 9 listopada 2015 roku złożył wniosek o emeryturę. Dołączył do niego m.in. świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione w dniu 14 października 2003 r. przez Masę Upadłości Przedsiębiorstwa Państwowego Przedsiębiorstwa (...) w L. (następca prawny Okręgowego Zakładu (...) w B.) z którego wynika, iż w okresie od 12 grudnia 1978 roku do dnia 31 stycznia 1996 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace mechanika napraw pojazdów samochodowych wymienioną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku oraz w wykazie A, dziale XIV, poz.16 pkt 2 wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (Dz. U. M.K. Nr 10 poz.77) (k. 26 a.e.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że wnioskodawca legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999 roku stażem ubezpieczeniowym w wymiarze łącznie 25 lat - w tym 24 lata, 10 miesięcy i 17 dni okresów składkowych, 1 miesiąc i 2 dni okresów nieskładkowych oraz okresem uzupełniającym w wymiarze 2 lat, 4 miesięcy i 1 dzień i zaskarżoną decyzją z dnia 24 listopada 2015 roku odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, z uwagi na nieudowodnienie wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

A. P. ukończył w 1973 roku (...) Szkołę Zawodową w B., w zawodzie mechanika pojazdów samochodowych i od dnia 12 grudnia 1978 roku został zatrudniony w Okręgowym Zakładzie (...) w B., na stanowisku mechanika. Przedsiębiorstwo zajmowało się przewożeniem materiałów do budowy dróg, również asfaltu. Posiadało tabor liczący od 15 do 20 samochodów. Wnioskodawca wykonywał swoje obowiązki w warsztatach oddziału przedsiębiorstwa w R.. Pracował w systemie jednozmiannowym, od godziny 7 do 15. Do jego obowiązków należała naprawa samochodów marki S., K. i J. w warsztacie mechanicznym. Pracował w kanałach remontowych i poza nimi. W kanałach wykonywał naprawy skrzyń biegów, naprawy silników i mechanizmu różnicowego oraz resorów. Wymieniał oleje silnikowe i skrzynie biegów. Poza kanałem naprawiał elektryczność, wymianę i naprawę pomp wtryskowych oraz naprawy silników od góry, wymian głowic i uszczelek. Sporadycznie pracował w terenie, przy naprawach elektryczności w samochodach, które wykonywał na powierzchni. Praca w kanale zajmowała mu około 6 godzin dziennie. Miał kontakt z olejem, spalinami, przyklejonymi do podwozia materiałami do budowy dróg. Warunki pracy były ciężkie, w kanale remontowym często gromadziła się woda, unosiły spaliny. Z uwagi na brak oświetlenia korzystano z latarek. Zimą było zimno, w pozostałym okresie panowała wysoka temperatura. Otrzymywał odzież i buty robocze. Dostawał posiłki regeneracyjne w postaci zup w puszkach.

Okoliczności te Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadków. Sąd obdarzył wiarą dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz znajdujące się w aktach osobowych złożonych w postępowaniu sądowym w postaci decyzji, angaży i zaświadczeń oraz uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy odnośnie rodzaju zajmowanego stanowiska pracy i zakresu wykonywanych czynności. Zeznania są wewnętrznie spójne, logiczne, a nadto znajdują w tym zakresie potwierdzenie w zeznaniach przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków: W. K., L. P., T. S. i S. S..

Jedynie zeznania wnioskodawcy w części w której podał, iż otrzymywał dodatek za pracę w szczególnych warunkach nie znajduje potwierdzenia w żadnym dokumencie w aktach sprawy i aktach osobowych wnioskodawcy ani w

zeznaniach świadków. Wypłacanie dodatku w wysokości 15 % było związane jedynie z przeszeregowaniem skarżącego w dniu 1 stycznia 1980 roku na stanowisko brygadzysty.

Świadkowie w sposób spójny przedstawili istotne dla sprawy okoliczności, jak zakres prac wykonywanych przez skarżącego. Ich relacja w pełni przekonuje, jeżeli zważy się na fakt, iż wspólnie z wnioskodawcą pracowali w tym samym przedsiębiorstwie. Wskazani świadkowie zatrudnieni jako kierowcy (świadek T. S. również jako operator spycharki) z racji swoich obowiązków pracowniczych znali specyfikę czynności i sposób pracy wnioskodawcy zatrudnionego na stanowisku mechanika.

Sam wnioskodawca w złożonych zeznaniach podał, iż mimo że większość czasu zajmowała mu praca w kanale, to nie wykonywał jej stale i pełnym wymiarze czasu pracy. Przez część czasu - ok 2 godziny dziennie, pracował również na powierzchni naprawiając elektryczność, wymieniając i naprawiając pompy wtryskowe oraz naprawiając silniki od góry i wykonując wymianę głowic i uszczeltek. Okres ten nie może więc być uznany za pracę w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy orzekł, że prawo do wcześniejszej emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, z uwagi na datę urodzenia wnioskodawcy, regulują przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz.748, tekst jednolity) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43, ze zmianami). Prawo do emerytury nabywają ubezpieczeni po osiągnięciu wieku przewidzianego m. in. w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnili enumeratywnie określone przesłanki:

- posiadają okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn,

- legitymują się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27.

Natomiast, w myśl art. 184 ust. 2 emerytura, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz A prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wymienia w wykazie A , dziale XIV, poz.16 prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Pomocniczo zastosowanie mają również przepisy wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładzie pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (Dz. U. M.K. Nr 10 poz.77) gdzie w wykazie A , dziale XIV, poz.16 prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych w pkt 2 wymieniono stanowisko mechanika napraw samochodowych. Prace te wykonywał również wnioskodawca. Istotnym jednak dla rozstrzygnięcia sprawy jest fakt, że A. P. wymienionych wyżej prac w okresie od 12 grudnia 1978 roku do 31 stycznia 1996 roku nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy i jej wykonywanie w warunkach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a więc stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy). Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym

załącznik do rozporządzenia (wyroki SN z dnia 10 kwietnia 2014 roku II UK 395/13, z dnia 3 grudnia 2013 r. IUK 184/13 LEX nr 148473 , LEX nr 1455235, z dnia 6 czerwca 2013 roku II UK 358/12 LEX nr 1331294).

Z ustaleń faktycznych poczynionych w toku postępowania wynika, że wnioskodawca wykonywał również inne czynności, które nie mogą zostać uznane za prace w szczególnych warunkach – pracował również na powierzchni naprawiając elektryczność, wymieniając i naprawiając pompy wtryskowe oraz naprawiając silniki od góry i wykonując wymianę głowic i uszczelek. Wskazywał na to sam wnioskodawca oraz zeznający w sprawie świadkowie. W tej sytuacji nie można uznać aby wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 12 grudnia 1978 roku do 31 stycznia w Okręgowym Zakładzie (...) w B. pracował w warunkach szczególnych.

Reasumując, stwierdzić należy, że A. P. nie spełnił wszystkich przesłanek z art. 184 ustawy o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Od tego wyroku apelację wniósł wnioskodawca A. P. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie przepisu art.233 § 1 kpc przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, skutkujący dowolną jego oceną, co spowodowało sprzeczność pomiędzy istotnymi ustaleniami Sądu a rzeczywistą treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskutek błędnego przyjęcia, że wnioskodawca nie świadczył pracy na stanowisku mechanika napraw samochodowych w kanale remontowym w pełnym wymiarze czasu pracy a prace wykonywane przez niego na powierzchni nie są immanentnie związane z pracą mechanika napraw samochodowych w kanale remontowym;
2. naruszenie przepisu art.233 § 1 kpc poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego z pominięciem jego istotnej części tj. wyjaśnień wnioskodawcy z których wynika, że świadczył pracę w kanale remontowym w pełnym wymiarze czasu pracy;
3. naruszenie przepisu §2 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że pełny wymiar czasu pracy w kanale remontowym oznacza prace tylko i wyłącznie w kanale remontowym bez krótkotrwałych przerw obejmujących montaż i naprawę części na powierzchni a nadto, że w ramach pojęcia stałości pracy w szczególnych warunkach nie mieszczą się inne prace, które dają się zakwalifikować jako prace w kanale remontowym.

Wnosił zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie o przyznaniu wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza zarzucanej sprzeczności w ustaleniach faktycznych. Istota sprawy sprowadzała się do ustalenia, czy wnioskodawca, będąc zatrudniony na stanowisko mechanika samochodowego w spornym okresie od 12 grudnia 1978 roku do 3 stycznia 1996 roku wykonywał pracę wymienioną w wykazie A, dziale XIV, poz.16 - prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Z zeznań wnioskodawcy jednoznacznie wynika, że wówczas wykonywał wszystkie niezbędne naprawy przy samochodach w tym oczywiście również prace wymagające używania kanału remontowego.

Sąd Okręgowy przeprowadził drobiazgowo i wnikliwie postępowanie dowodowe i przeanalizował wszystkie dostępne dokumenty dotyczące zatrudnienia wnioskodawcy i zajmowanego przez niego stanowiska pracy, przesłuchał też wnioskodawcę i zgłoszonych przez niego świadków, mających potwierdzić, że pracował w warunkach szczególnych

i wszystkie czynności wykonywał w kanale remontowym a jedynie niektóre naprawy poza kanałem. Wbrew twierdzeniom skarżącego brak jest podstaw do przyjęcia, że w tym spornym okresie zatrudnienia wnioskodawca wykonywał wyłącznie pracę w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie - kanałach remontowych. Sąd Okręgowy dokonał dokładnej analizy wszystkich okoliczności i postępowanie dowodowe wskazuje, że wnioskodawca, zajmował się różnymi czynnościami i nie wykonywał wyłącznie ani stale pracy zaliczanej do pracy w warunkach szczególnych, np. przy naprawie pojazdów w kanałach remontowych. Należy przy tym zwrócić uwagę, że Sąd oparł się przede wszystkim na zeznaniach samego wnioskodawcy, który wyjaśnił, na czy polegała jego praca i jakie czynności wykonywał poza wymienionymi w wykazie.

Formułowany w apelacji zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego mógłby tylko wówczas wzruszyć zaskarżony wyrok, gdyby istniała dysharmonia między materiałem zgromadzonym w sprawie a konkluzją, do jakiej doszedł Sąd na jego podstawie. Taka sytuacja w tym wypadku nie występowała. Za bezzasadne należy uznać twierdzenie wnioskodawcy, że wprawdzie wykonywał także inne prace niewymienione w wykazie, ale z uwagi na to, że pomieszczenie nie było ogrzewane, a pojazdy, którymi się zajmował były bardzo duże, to wszystkie te czynności należy traktować na równi z pracą w warunkach szczególnych.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ocenił materiał dowodowy zgodnie z zasadami proceduralnymi, nie przekraczając granic zakreślonych w art.233 § 1 KPC. Wywody apelacji sprowadzając się do podważenia oceny dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy i stanowią polemikę z prawidłowymi ustaleniami tego Sądu. Sąd Okręgowy wyczerpująco w uzasadnieniu wypowiedział się, co do powodów, dla których odmówił uznania spornego okresu za pracę w warunkach szczególnych i Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw do uznania, że przy tej ocenie została przekroczona granica swobodnej oceny dowodów i naruszony został przepis art.233 § 2 KPC. Przepis ten zawiera nakaz - nie doznający wyjątku, aby wyrażona ocena w aspekcie wiarygodności dokonana była na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w sprawie oraz uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu (por. m. in. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1996 r., III CKN 8/96 - OSNC 1997, nr 3, poz. 30) Wyraz tej oceny Sądu Okręgowego znalazł się w motywach wyroku, a zatem uzasadnienie zaskarżonego wyroku w pełni odpowiada wymogom art. 328 § 2 KPC.

Przepis § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) jednoznacznie stanowi, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Podkreślić należy, że o uprawnieniach pracownika do emerytury na warunkach przewidzianych w rozporządzeniu decyduje łączne spełnienie określonych w nim przesłanek, a nie przekonanie pracownika o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Należy zgodzić się z wnioskodawcą, że wykonywana przez wnioskodawcę praca była wykonywana w warunkach szkodliwych dla zdrowia, jednakże ta okoliczność nie przesądza o uznaniu takiej pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych określonych w wykazie A stanowiącym załącznik do powołanego rozporządzenia.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtarzania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżący argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważył zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie własną ocenę faktów odmienną od przyjętej przez Sąd Okręgowy i interpretację definicji pracy w warunkach szczególnych.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona. Wnioskodawca nie spełnił wymaganego warunku 15 lat pracy w warunkach szczególnych, co uniemożliwia nabycie przez niego prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym na podstawie art.184 ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 roku, poz.778).

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.